herpy

ORMEPADDER

Kaup's Caecilian

Potamotyphlus kaupii

Potamotyphlus kaupii er en helt vandlevende, ålelignende ormepadde fra flodsystemerne i Amazonas og Orinoco. Den har et mindre hoved og en lysere farve end *Typhlonectes* og kræver rent, iltrigt vand. Arten føder levende unger og er sværere at holde end de beslægtede *Typhlonectes*-arter.

Familie: Typhlonectidae Tidligere navn: *Potomotyphlus kaupii* Udgivet 17. november 2026 **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**30-70 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**60-114 g**
Levetid	**16 år**
Aktiv	**Dag, skumring og nat**
Levevis	**Akvatisk**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 45 × 45 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-29 °C**
Temperatur, nat	**26-29 °C**
Luftfugtighed	**100 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 30-35 cm
Vandtemperatur	**26-29 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter, færdigfoder, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Udvikling	**Levendefødende**
Kuldstørrelse	**1-9 unger**
Drægtighed	**180-300 dage**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne eller i EU-bilag A-D og står ikke på listen over dyr, som private ikke må holde (BEK nr. 1261/2015). Tjek de aktuelle regler for import og dyresundhed hos Fødevarestyrelsen.

Om arten

Potamotyphlus kaupii er en vandlevende ormepadde, der ligner en glat ål. Dyret har hverken ben eller egentlig hale og bliver 30-70 cm langt. Kroppen er delt i tværgående ringe, og langs ryggen løber en lav finne og undertiden en lav kam. Farven går fra mørk gråbrun til bleg lilla-grå med mørkere, purpurfarvede furer mellem ringene. Huden er meget rig på blodkar og kan se lyserød ud. Navnet staves også *Potomotyphlus kaupii*.

Hovedet og forkroppen er mindre end hos *Typhlonectes natans* og *Typhlonectes compressicauda*, og tænderne er mange, smalle og spidse. Kloakskiven er nøglehulsformet med en forlænget forreste del, og den og farven gør arten let at kende. Voksne dyr i fangenskab vejer 60-114 g; hunnerne er tungere og tykkere end hannerne. Arten kan blive mindst 16 år i fangenskab.

Huden står for en stor del af iltoptagelsen. Den venstre lunge er bred og sækformet uden respirationsvæv og fungerer formentlig som svømmeblære, og den lille mundpumpe gør arten mere afhængig af huden end *Typhlonectes*. Derfor betyder vandets iltindhold mere for denne art.

Huden afgiver et sekret, når dyret stresses eller håndteres. Sekretet kan dræbe fisk i samme akvarium, og slim fra vandlevende ormepadder giver en brændende fornemmelse i øjne og sår; derfor står hudgiften som mild. Vask hænder efter håndtering.

Udbredelse og levested

Potamotyphlus kaupii lever i flodsystemerne i Orinoco og Amazonas, hovedsageligt under 500 m over havet. Arten er kendt fra Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela, Brasilien og Fransk Guyana og findes måske også i Surinam og Guyana. Hvor langt mod syd udbredelsen når, er dårligt kendt.

Arten er svær at finde, fordi den lever i floder, og dens økologi er dårligt kendt. Den er vurderet som ikke truet (IUCN: LC) på grund af den store udbredelse, men vurderingen er gammel.

> **Oprindelig udbredelse:** Brasilien, Colombia, Ecuador, Peru, Venezuela og Fransk Guyana.

LEVESTED

Potamotyphlus kaupii lever i floder, vandløb, store og små søer og på oversvømmede sletter, og den findes under sten på lavt vand. Om den graver sig ned, er ikke kendt. Vandet på levestederne er meget blødt, omkring pH 7 og 27 °C. Arten lever i mere iltrigt vand end *Typhlonectes*, der klarer sig i mudret, iltfattigt vand.

Aktivitetsmønstret i naturen er ikke kendt. Føden i naturen er ikke undersøgt, men arten går i fælder med rejer og fisk som madding.

Pasning

TERRARIET

Potamotyphlus kaupii holdes i et akvarium. Pasningen er mindre kendt end for *Typhlonectes*, og akvariet skal efterligne stenede, iltrige vandløb frem for mudret, stillestående vand. Tre voksne dyr skal have mindst 100 × 45 × 45 cm (omkring 180 liter) med et stort udvendigt filter. Jo større vandmængde, desto mere stabil er vandkvaliteten. Arten går ikke på land og behøver ingen landdel.

Låget er det vigtigste udstyr: det skal være tungt og slutte helt tæt, også omkring ledninger og slanger. Dyrene presser sig gennem små sprækker, og et dyr, der slipper ud, tørrer hurtigt ud og dør.

Bundlag er ikke nødvendigt, men et tyndt lag sand eller fint grus giver mulighed for at grave. Et tykt lag sand kan danne giftig svovlbrinte. Skjul af PVC-rør, sten, rodtræ eller terracotta med snævre sprækker giver tryghed; ru kanter hjælper ved hudskiftet, men de må ikke være skarpe. Rodfæstede planter bliver ofte gravet op, så flydende planter er et bedre valg.

TEMPERATUR

Vandtemperaturen skal være 26-29 °C og holdes stabil; arten yngler uden årstidsskift. Under drægtigheden er 29 °C godt, for det giver flere levedygtige unger. Omkring 32 °C giver varmestress hos vandlevende ormepadder.

Dyrene ligger ofte viklet om varmelegemer og kan få alvorlige forbrændinger. Brug derfor varmelegemer med beskyttelsesgitter eller en gennemstrømningsvarmer på filterslangen, og gerne to varmelegemer, så et svigt ikke giver et pludseligt temperaturfald. Luften under låget har samme temperatur som vandet. Der er ingen vinterhvile.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden har ingen betydning, for dyret lever i vandet. Luften under et tætsluttende låg er mættet med fugt, og derfor står der 100 % i boksen. Det, der tæller, er vandets kvalitet; se afsnittet om vand.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Ormepadder optager stoffer gennem huden, så vandkvaliteten er afgørende. Filtret skal være indkørt, før dyrene kommer i. Postevand behandles med vandbehandler, luftes og står et døgn ved akvariets temperatur, før det fyldes på. Rent osmosevand og rent regnvand er for rent og forstyrrer dyrets saltbalance; brug det kun genmineraliseret eller blandet med postevand.

Ilt er vigtigere end for *Typhlonectes*. Brug en luftsten, og lad filterudløbet bryde vandoverfladen. Moderat strøm forhindrer iltfattige lommer, men der skal være skjul i læ for strømmen.

Arten klarer sig både i blødt vand omkring pH 7, som på levestederne, og i middelhårdt vand (omkring 7 °dH) med pH op til 8, og den yngler i begge. Undgå ekstremer og hurtige udsving: stabile værdier er vigtigere end perfekte.

Test ammoniak, nitrit, nitrat, pH og hårdhed hver uge. Skift 10-20 % af vandet jævnligt, helst efter fodring, så rester fjernes, før de rådner. Vandet skal være så dybt, at dyrene kan svømme frit og nå overfladen uden at miste kontakten med bund, planter eller skjul; 30-35 cm passer.

Arten sviner, når den æder, og skifter ofte hud, så filtret skal være stort. Et udvendigt filter eller et stort, luftdrevet svampefilter er bedst; et indvendigt kassefilter er kun nok til unger. Alle åbninger til filtret skal lukkes med net eller silikone, og ind- og udløb skal have en si, der er bundet fast, for dyrene kryber ind i filtre og kan komme til skade eller drukne. Filtermaterialet skylles i akvarievand, ikke i postevand.

LYS OG UVB

Almindeligt akvarielys 12 timer i døgnet er nok. Dyrene foretrækker mørke, så der skal altid være mørke skjul. Behovet for UVB er ikke kendt, og UVB-lys giver ingen påviselig forskel på knoglerne hos de beslægtede arter, så det er ikke nødvendigt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Potamotyphlus kaupii æder kødfoder som de beslægtede *Typhlonectes*-arter: regnorme, fårekyllinger, billelarver, rejer og andre krebsdyr, myggelarver, optøede fisk og færdigfoder til padder. Munden er mindre end hos *Typhlonectes*, så giv mindre stykker. Foderet skal ligge på bunden eller på grene og skjul, for dyret finder maden med lugtesansen og opdager ikke foder, der svæver eller flyder. Regnorme og insektlarver tages levende, men fisk og andre hvirveldyr skal være døde.

Fodr to til tre gange om ugen, og unger i det første leveår mindst tre gange om ugen. Varier foderet: karpefisk indeholder enzymet thiaminase, som nedbryder vitamin B1, og laksefisk er meget fede. Vitamintilskud er svære at give i vand, så et varieret foder er den bedste sikring mod mangler.

Læg foderet flere steder, eller giv det med pincet, så alle dyr får noget; de største æder hurtigst. Fjern rester, og skift vand efter fodring.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyrene er sociale og ligger sammen i skjul, og de holdes i grupper. Under fodring kan de bide hinanden i iveren efter maden. I akvariet er de aktive både dag og nat.

Arten holdes ikke sammen med fisk: sekret fra stressede dyr dræber fisk i samme akvarium, og døde og svækkede fisk bliver ædt. Den kan holdes sammen med *Typhlonectes natans*, men kræver mere ilt.

Håndter dyret så lidt som muligt; det er glat, slimet og vrider sig. Brug en fast beholder i stedet for et net, som kan slide slimlaget af og give hudinfektioner.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en flad, rund bagende og en bredere og længere kloakskive end hunnen, hvis kloakskive er mere aflang og spalteformet. Forskellen opstår først, når dyrene nærmer sig voksenstørrelse, så kønnet ses kun sikkert hos kønsmodne dyr. Hunnerne er tungere og tykkere end hannerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke kendt.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet nærmere for arten; befrugtningen er indre som hos alle ormepadder. Arten yngler i fangenskab uden ændringer i temperatur eller vandkemi. Stabilitet er det vigtigste: samme akvarium, samme skjul, samme gruppe og jævn vandkvalitet.

ÆG OG LARVER

Potamotyphlus kaupii lægger ikke æg. Fostrene udvikles i hunnens æggeledere, først på blommen og siden på næring fra æggeledernes slimhinde, som de skraber med særlige fostertænder. Drægtigheden anslås til 6-10 måneder. Hunnen bliver tydeligt rund, og store hunner har flere æg end små.

Hunnen føder 1-9 unger; en enkelt hun har båret 14. Fødslen kan give komplikationer, så en drægtig hun følges nøje.

METAMORFOSE

Der er ingen frie larver og ingen forvandling i vand. Ungerne fødes færdigudviklede med meget gennemsigtige ydre gæller, som ofte falder af under fødslen og ellers inden for et par timer. Derefter er de små udgaver af de voksne.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne kan blive hos de voksne, for de samles naturligt. Giv ekstra flydende planter, korkbark og grene, så ungerne kan hvile ved overfladen, for de svømmer dårligt og kan drukne. Der kan gå flere uger, før de begynder at æde. Derefter fodres de oftere end de voksne med små stykker af de samme foderdyr. Hav en plan for ungerne, før dyrene får lov at yngle.

Sundhed og typiske fejl

Vandlevende ormepadder er hårdføre i stabilt, rent vand. De hyppigste problemer er:

- Hudbetændelse: hvide, vatagtige pletter fra svampe eller bakterier, ofte efter skader eller dårligt vand. Hudsygdomme er den hyppigste dødsårsag, og dødeligheden i fangenskab er højere for denne art end for *Typhlonectes*. Kræver dyrlæge.
- Iltmangel og høj ammoniak eller nitrit: kræver bedre beluftning og vandskift.
- Forbrændinger fra uafskærmede varmelegemer: selv små forbrændinger bliver let inficeret og kan slå dyret ihjel.
- Flugt og skader i filtre: dyrene kryber ind i filtre og ud af akvariet. Net og tætte låg er nødvendige.
- Rødme ved kloakskiven og sløvhed: tegn på blodforgiftning, ofte efter dårligt vand.
- Parasitter under huden, som giver hævelser og hvide belægninger.
- Komplikationer ved drægtighed og fødsel.

Chytridsvampen *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) findes hos ormepadder både i naturen og i fangenskab, også hos dyr uden symptomer. Nye dyr sættes i karantæne og testes, og net, redskaber og hænder vaskes mellem akvarier. *Batrachochytrium salamandrivorans* angriber halepadder, og ormepadder menes at være modstandsdygtige.

Gå til en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret ikke æder, har hvide belægninger, sår eller rødme, eller ligger længe uden for vandet.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.